

4. Kaluzhna O. Physical preparation in training process of athletes-dancers at the stage of preliminary basic preparation / O. Kaluzhna // *Teoriya i metodyka fizykhovannia i sportu*. – 2010. – № 2. – P. 12–16.
5. Kovalchuk V. I. Formuvannia zdatsnosti osobystosti do samorehuliatcii v sportyvno-pedahohichnii diialnosti / M. O. Mospan, V. I. Kovalchuk // *Scientific pedagogical internship "Education in the field of pedagogy and psychology: prospective and priority directions of scientific research"* (November 27 – December 1, 2017). – Lublin: Baltija Publishing, 2017. – S. 110-111.
6. Korobeynikov H. V. Relationship of manifestation of neurodynamic characteristics of higher nervous activity with the success in sports dance in young athletes / H. V. Korobeynikov, V. V. Myshko // *Pedahohika, psykhohohiia ta medyko-biolohichni problem fizykhovannia i sportu: Collection of scientific papers* / Ed. by S. S. Iermakov. – 2016. – № 4. – P. 17–23.
7. Mel'nik O. A. Teoretiko-metodologicheskie problemy psihologicheskoi gotovnosti vysokokvalificirovannykh sportsmenov / O. A. Mel'nik // *Materialy XVIII Mezhdunarodnogo nauchnogo kongressa «Olimpijskij sport i sport dlya vseh» 1–4 oktyabrya 2014g.* – 2 Tom. – Alma-Ata : KAST, 2014. – S. 343-345.
8. Soronovych I. M. Substantiating the direction of training process at endurance development in skilled sport dancers / I. M. Soronovych // *Molodizhnyi naukovyi visnyk Volynskoho universytetu imeni L. Ukrainky*. – 2012. – № 6. – P. 54–59.
9. Trakaliuk T. A. Analysis of the efficiency of elaborated differentiated program for motor quality development in dancers at the stage of specialized basic preparation / T. A. Trakaliuk // *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk*. – 2017. – № 4 (60). – P. 104–108.
10. Trakaliuk T. O. Peculiarities of improving physical preparation of skilled sport dancers at the stage of specialized basic preparation / T. O. Trakaliuk, O. A. Ieremenko // *Teoriya i metodyka fizykhovannia i sportu*. – 2016. – № 4. – P. 16–20.
11. Kholodov Z. K. Theory and methods of physical education and sport: teaching guide for students of higher institutions / Z. K. Kholodov, V. S. Kuznetsov. – Moscow: Izdatelsky tsentr «Akademiya», 2003. – 480 p.
12. Bria S. Physiological characteristics of elite sport-dancers / S. Bria, M. Bianco, C. Galvani // *J. Sports Med Phys Fitness*. – 2011. – N 51(2). – P. 194–203.
13. Rousanoglou E. N. Ground reaction forces and heart rate profile of aerobic dance instructors during a low and high impact exercise programme / E. N. Rousanoglou, K. D. Boudolos // *J. of sports medicine and physical fitness*. – 2005. – Vol. 45, iss. 2. – P. 162–165.
14. Ryhlyuk S., Myckan B., Grygus I. Morphofunctional performance of young sports talented gymnasts on the stage of preliminary basic training. *Journal of Education, Health and Sport*. 2015;5(1):117-124.

Ніколаєнко В.В.
доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Воробієв М.І.
кандидат педагогічних наук, професор
Національний університет фізичного виховання і спорту України

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ СПОРТИВНОГО РЕЗЕРВУ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ ТА НІДЕРЛАНДАХ

Аналіз наукових публікацій та результатів виступів, як національних збірних України з футболу так і клубних команд, свідчать про відмінності в рівні спортивної майстерності між вітчизняними і зарубіжними футболістами та необхідність формування ефективної системи підготовки юних спортсменів для спорту вищих досягнень. У статті здійснено порівняльний аналіз програмно-нормативних документів та навчальних програм з підготовки юних футболістів в Україні та Нідерландах. Визначені відмінності та перспективи реорганізації вітчизняної системи багаторічної підготовки юних футболістів.

Ключові слова: багаторічна підготовка футболістів, юні футболісти.

Николаенко В.В., Воробьев М.И. Сравнительный анализ организации подготовки спортивного резерва для профессионального футбола в Украине и Нидерландах. Анализ научных публикаций и результатов выступлений, как национальных сборных Украины по футболу, так и клубных команд, свидетельствуют о различиях в уровне спортивного мастерства между отечественными и зарубежными футболистами и необходимости формирования эффективной системы подготовки юных спортсменов для спорта высших достижений. В статье осуществлен сравнительный анализ программно-нормативных документов и учебных программ по подготовке юных футболистов в Украине и Нидерландах. Определены различия и перспективы реорганизации отечественной системы многолетней подготовки юных футболистов.

Ключевые слова: многолетняя подготовка футболистов, юные футболисты.

Nikolayenko V.V., Vorobyov M.I. Comparative analysis of the organization of the preparation of sports reserve for professional football in Ukraine and the Netherlands. *Analysis of scientific publications and the results of performances, both of the Ukrainian national football teams and club teams, show differences in the level of sportsmanship between domestic and foreign football players and the need to develop an effective system of training young athletes for top performance sports.*

The article carried out a comparative analysis of program-regulatory documents and training programs for the preparation of young football players in Ukraine and the Netherlands. The differences and prospects for the reorganization of the national system of long-term training of young football players have been determined.

Key words: long-term training of football players, young football players.

Постановка проблеми, актуальність. Жодна сфера професійної діяльності людини не може ефективно існувати без належного рівня підготовки кадрів. Не підлягає сумніву той факт, що успішність країни в спорті взагалі, та в футболі зокрема, багато в чому залежить від якості процесу підготовки спортивного резерву, ефективність якого, в свою чергу, залежить від впливу цілого ряду факторів: соціальних, економічних, організаційних, науково-методичних тощо [5].

«Результативність» функціонування системи підготовки спортивного резерву на дитячо-юнацькому рівні за роки незалежності України, не дивлячись на певні позитивні зміни та локальні успіхи у професійному футболі, залишає бажати кращого. Підтвердженням цього є нестабільні виступи національних збірних і клубних команд на престижних міжнародних змаганнях [2].

Такий стан речей в першу чергу обумовлений ігноруванням окремих теоретико-методичних положень до специфічних особливостей ігрових дисциплін та передового досвіду в організації навчально-тренувального процесу з юними футболістами. У зв'язку із цим висунуте припущення про те, що одним з можливих шляхів оптимізації системи підготовки резерву є вивчення сучасного стану побудови процесу багаторічного тренування юних гравців в Україні та Нідерландах з наступним визначенням відмінностей та шляхів усуненням виявлених недоліків.

Дослідження проводилося відповідно до Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2016-2020 р. р. Міністерства освіти і науки України за темою 2.21 "Удосконалення системи підготовки на сучасному етапі розвитку футболу" (номер держреєстрації 0116U001618).

Мета дослідження - визначити шляхи вдосконалення вітчизняної системи підготовки спортивного резерву для професійного футболу.

Методи дослідження - аналіз спеціальної літератури та програмних документів, метод порівняння та зіставлення.

Результати досліджень та їх обговорення. Згідно з наказом Мінсім'ямолодьспорту від 18.05.2009 № 1624 та наказам Міністерства молоді та спорту України від 17.01. 2015 № 67 "Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл" встановлено мінімальний вік вихованців, які зараховуються до груп відділень з олімпійських видів спорту комплексних дитячо-юнацьких спортивних шкіл, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву з футболу становить 6 років. Відповідно до цих наказів повинна була бути розроблена навчальна програма з футболу для ДЮСШ починаючи з 6-річного віку з встановленням етапів спортивної підготовки спортсменів, урахуванням режиму і наповнюваності груп тощо. На даний час для спортивних закладів з футболу основним нормативним документом є навчальна програма 2003 року [6].

У порівнянні в Нідерландах програма підготовки юних талантів розрахована на дітей починаючи з 5-річного віку, а в Німеччині з 3-х річного віку [1]. Аналіз спортивних біографій провідних вітчизняних і зарубіжних футболістів показав, що оптимальний вік для початку занять футболом знаходиться в межах 6-10 років [7]. У цьому аспекті результати наукових досліджень свідчать про відсутність протипоказань для занять футболом з раннього віку [4].

З огляду на це та враховуючи об'єктивні закономірності вікового розвитку дітей, адаптацію різних функціональних систем до тренувальних і змагальних впливів, специфічні особливості футболу були визначені вікові межі і тривалість етапів багаторічного процесу підготовки юних футболістів (табл. 1). Варто зазначити, що чіткої межі між цими етапами не існує. Вирішуючи питання про перехід до чергового етапу підготовки, слід враховувати біологічний вік і варіант розвитку спортсмена, рівень його фізичного і психофункціонального розвитку, рівень фізичної і техніко-тактичної підготовленості, здатність до виконання все зростаючих тренувальних і змагальних навантажень. Орієнтація тільки на хронологічний вік спортсменів не виправдовує себе, так як темпи дозрівання дітей шкільного віку різні. Ступінь біологічного розвитку і інтенсивність росту організму спортсмена повинні враховуватися при організації підгруп на спортивних заняттях, при дозуванні тренувального навантаження.

Таблиця 1

Структура та зміст багаторічної підготовки юних футболістів [3]

	Назва етапу	Вік, років	Завдання
1	Навчальної підготовки	6-9	Зміцнення здоров'я, різнобічна фізична підготовка, усунення недоліків в рівні фізичного розвитку, навчання техніці з широким застосуванням матеріалу різних видів спорту, рухливих ігор та ігрового методу, закласти різнобічну базу загальних і спеціальних рухових навичок
2	Попередньої базової підготовки	10-13	Різнобічний розвиток фізичних можливостей організму футболістів, зміцнення здоров'я, створення рухового потенціалу, формування стійкого інтересу до цілеспрямованого багаторічного спортивного вдосконалення, освоєння техніки володіння м'ячем в різних взаємопов'язаних з грою діях, індивідуалізація навчання, розвиток

			різних форм прояву швидкісних, координаційних здібностей і гнучкості
3	Спеціалізо-ваної базової підготовки	14-16	Виконання і застосування технічних прийомів в екстремальних умовах, а головне, вирішувати тактичні завдання до прийому м'яча
4	Підготовки до вищих досягнень	17 і старше	Індивідуалізація технічної підготовки: виконання технічних дій на високій швидкості і під пресингом, індивідуалізація навчання відповідно до ігрової позиції, індивідуалізація спеціальної фізичної підготовки

Програма підготовки юних футболістів в Нідерландах складається з чотирьох етапів (рис. 2):

Етап 1: попередній (5-7 років).

Завдання попереднього етапу досить прості - "навчитися контролювати м'яч". Основна увага на даному етапі робиться на рухливі ігри та ігри в футбол. У той же час дитина повинна усвідомлювати і розуміти такі аспекти:

- завдання гри (що потрібно робити і як заробити бали);
- в якому напрямку ведеться гра;
- кожна дитина повинна торкатися м'яча якомога частіше;
- дітей не потрібно змушувати рухатися в певному напрямку (діти не ляльки). Зате варто пропонувати певні рішення при конкретних ситуаціях;

- ігри 2 на 2, 3 на 3, 4 на 4. Ігри з великою кількістю гравців не підходять для даної вікової групи.

Діти цього віку можуть брати участь в іграх між командами, однак цінність таких ігор не варто переоцінювати. Для дітей цього віку слід використовувати ігри 4 на 4 на невеликих майданчиках. Оскільки діти цього віку не можуть передбачати подальші дії, а обмежуються конкретним моментом, то акцент робиться на розвиток координації та техніки. Розуміння гри і комунікація відіграють важливу роль на наступних етапах.

Етап II: Розвиток базових навичок (від 7 до 12 років).

Завдання на цьому етапі складається з двох частин:

1. Використовувати прості ігри для розвитку базових навичок у відповідній футбольній атмосфері.

2. Створити атмосферу задоволення і радості, в якій діти знайомляться з різними елементами гри: розуміння тримірності (висота, довжина і ширина), швидкість переміщення, партнери по команді, суперник, пресинг, позиційна гра і т.д.

Саме взаємодія між фізичними і психологічними факторами (розуміння справжніх футбольних перешкод) сприяє розвитку дитячої футбольної майстерності.

Вік 8-10 років вважається кращим віком для освоєння базових футбольних навичок, у гравців спостерігається кращий рівень контролю м'яча.

Гравці у віці 10-12 років вперше починають грати 11 на 11. Вони повинні починати звикати до розмірів поля, правилам гри (в тому числі до правила "поза грою"), системи гри 4-3-3 (яка використовується в усіх командах «Аякса» і більшості інших нідерландських команд), і найважливіше з принципами гри в ситуаціях, коли "володію м'ячем" і коли "втрачаю м'яч".

Етап III: Розвиток змагальних навичок, необхідних для гри 11 на 11 (від 12 до 16 років).

На даному етапі триває виконання завдань 2 етапу. Тренер підвищує складність виконання рухових завдань. У цьому контексті завданням тренера є також відбір надзвичайно талановитих дітей і переведення їх в старшу групу. Наступне завдання - рішення командних тактичних завдань, завдань гри в лініях і на конкретних ігрових позиціях. Для цього використовуються ігри в меншості і більшості.

З 12-річного віку гравці починають брати участь в офіційних змаганнях. Основне завдання участі в цих іграх - розвиток практичних навичок і умінь. І тільки з 13 річного віку перед гравцями починають ставити завдання перемогти в грі.

У Нідерландах в змаганнях до 14 років дозволяють брати участь командам зі змішаним складом гравців, разом грають дівчатка і хлопчики. За спеціальним дозволом, дівчата можуть грати в командах юнаків і до 16 річного віку. Таким чином, Федерація футболу Нідерландів заохочує створення змішаних команд на дитячому рівні. До досягнення 12-річного віку, фізичний і психічний розвиток дівчаток і хлопчиків знаходиться приблизно на одному рівні, тому принципи підготовки дівчаток до цього віку такі ж як і у хлопців. Рішення щодо створення змішаних команд сприяло розвитку і становленню жіночого футболу, істотно збільшивши кількість дівчаток, які регулярно займаються футболом.

Етап IV. Розвиток командних навичок (16 - 18 років).

Завдання цього етапу - підвищити ефективність техніко-тактичних дій гравців. На перше місце виходять командні принципи гри. Звертають увагу гравців на те, що результат команди складається з суми індивідуальних дій кожного з учасників. Систематично акцентують увагу на необхідності поліпшення результатів виступів у змаганнях: "що ми повинні зробити, щоб виграти чемпіонат?". Всі ментальні чинники починають набирати певну значимість. Гравці повинні розуміти ситуації, коли краще притримати м'яч ніж бігти вперед. Багато гравців розуміють, що грають в тіні одного або двох "плеймейкерів", тому що їх ігрові функції чітко визначені. Цей етап розглядається як фінальний на шляху до дорослого футболу.

Виходячи з цього основне завдання тренера зводиться до того, щоб команда грала як єдиний механізм: в захисті, в центрі поля або в нападі, володіючи м'ячем або намагаючись заволодіти ним. Команда повинна вміти подолати опір суперника, пристосуватися до змін гри, зміни темпу і напруженості матчу. Для цього основна увага звертається на

створення команди, яка здатна функціонувати і усвідомлювати необхідність досягнення перемоги в кожному матчі, забивати м'ячі, створювати голіві моменти і не давати цього зробити супернику.

Таблиця 2

Зміст багаторічної підготовки юних футболістів в Нідерландах [11].

Етап	Завдання	Зміст
Попередній (5-7 років)	Почуття м'яча, контроль м'яча, "м'яч і я"	Т.І.С. (увага на техніку). Ігри на розвиток на розуміння напрямку руху, швидкості, точності
Розвитку базових навичок (7-12 років)	Базові навички	Т.І.С. (увага на техніку і розуміння гри). Розвиток розуміння гри і техніки через ігри, які включають спрощені футбольні ситуації
Розвитку змагальних навичок (12-16 років)	Змагальні навички (11 на 11)	Т.І.С. Командна гра, розуміння завдань кожною лінією і гравцем через змагальні ігри в меншості і більшості
Розвитку командних навичок (16-18 років)	Командні навички гри	Т.І.С. Підготовка до виступів, поліпшення ефективності, умінь необхідних для досягнення результату, ментальних аспектів
Т.І.С. - Technique (Техніка), Insight (Розуміння гри), Communication (Комунікація)		

Як приклад, в аматорському клубі DVS'33 для кожної вікової групи (U-8, U-10, U-12, U-14, U-16 і U-18) розробляється річний план, який складається з 4 періодів, кожен тривалістю 10 тижнів. У річній програмі визначені пріоритетні напрямки тренувань [9].

Гравці до 8 років (U-8) протягом усього періоду навчання акцент роблять на виконання різноманітних вправ з веденням м'яча, передач і ударів по воротах, а також розминку з використанням вправ за методом Віла Курвера [8]. Кожне заняття завершується двосторонніми іграми в нечисленних складах. У другому періоді до кожного заняття, разом з обов'язковими елементами гри, додаються вправи з навчання прийому і контролю м'яча. У третьому періоді гравці відпрацьовують передачі та веденні м'яча, а в четвертому - основна увага поворотам і рухам корпусом.

Для юних футболістів до 10 річного віку (U-10) спрямованість вправ збігається з вправами для молодшої групи. Єдина відмінність в четвертому періоді повторюються вправи з третього періоду.

Футболісти до 12 років (U-12) знайомляться з основами побудови командної тактики, починаючи з взаємодії з воротарем і лінією захисту. У другому періоді акцент робиться на зіграність між лініями захисту і півзахисту. У третьому періоді - робота на взаємодію між лініями. Починається навчання ситуаціям, коли команда втрачає м'яч і гравці повинні вирішити завдання стосовно небезпечного гравця команди суперника та застосувати до нього пресингу. У заключному періоді відпрацьовуються ігрові ситуації пов'язані з втратою м'яча, відбором м'яча і пресингом, а також комбінації з володінням м'яча і атакою по флангу.

Вікова група до 14 років (U-14) в першому періоді працює над позиційною грою з акцентом на ігрові ситуації. Другий період присвячений володінню м'ячем, розіграшу «зайвого», ігровим ситуаціям 2 проти 1, 3 проти 2 і т.д., а також ситуаціям пов'язаних з втратою м'яча, закриттям вільних зон. Завдання третього періоду зводиться до навчання ситуаціям по збереженню і тривалому контролю м'яча. В останньому періоді триває відпрацювання ситуацій з володінням і втратою м'яча, ігри з затримкою часу, персональною і зонною опікою суперника. У цьому віці особлива увага приділяється вправам на розвиток стартовою і дистанційною швидкості.

Для гравців U-16, перший період включає позиційні ігри, а також, виходячи з необхідності яку визначає тренер, індивідуального виконання вправ. Другий період присвячений володінню м'ячем, розіграшу «зайвого», ситуаціям 4 проти 3, а також ситуаціям пов'язаних з втратою м'яча, гри в меншості таким як 1 проти 2, 2 проти 3 і т.д. У третьому періоді відпрацьовують ситуаційні, як позбутися від опіки та переходу з оборони в атаку. Протягом останнього періоду акцент робиться вже на перехід від оборони до атаки і контроль м'яча. Футболісти повинні навчитися діяти використовуючи різні системи побудови командної гри.

Юнаки U-18 перший період присвячують позиційній грі, а другий - діям в квадратах і трикутниках. При відпрацюванні ігрових ситуацій 3 на 3 і 4 на 4 тренер акцентує увагу на пресинг суперника одразу після втрати м'яча. У третьому періоді відпрацьовують ситуації, які пов'язані з контролем і втратою м'яча, а також зонного опікою. На заключному етапі моделюють ситуації з контролем м'яча, розіграшом «третього», переходом від атаки до оборони і навпаки.

Довгострокова програма підготовки футболістів академії ФК «Аякс» підрозділяється на чотири вікові групи: 8 - 12, 12 - 14, 14 - 16 і 16 - 20 років. Для кожної вікової групи розроблені вимоги, яким повинен відповідати футболіст. Оцінюють гравців за такими видами діяльності: техніка, тактика, прикладні навички, швидко-силові здібності, формування особистості, вміння діяти в умовах навчального завдання, тренувальної гри і змагань[10].

Як приклад нижче наведені вимоги, яким повинен відповідати 12-річний юнак футбольної академії "Аякс".

Техніка і технічна підготовка:

- поєднання контролю м'яча і швидкості дій в складних ігрових ситуаціях (боротьба за м'яч);
- вміння виконувати удари по м'ячу двома ногами (зовнішньої і внутрішньої сторонами стопи, підйомом), низом і по невисокій траєкторії на коротку відстань;
- прийом м'яча всіма частинами тіла;
- жонгливання м'яча всіма частинами тіла (крім рук);
- вміння зробити точну передачу м'яча з місця і в русі;
- точні удари по воротах;
- робота над різними передачами м'яча;
- вивчає техніку ударів по м'ячу головою, без опору;
- вивчає техніку блокування м'яча корпусом;
- вкидання м'яча;
- виконання 11-ти метрового удару.

Тактика і тактична підготовка:

- відкривання в вільну зону для прийому м'яча;
- пошук позиції по довжині і ширині поля;
- гра "сполучним" гравцем;
- вибір позиції для прийому м'яча;
- гра на своїй позиції;
- переміщення (страховка) на позицію іншого гравця;
- навчання грі на інших позиціях;
- здатність бачити не тільки м'яч але і гру в цілому;
- прийняття рішення: коли виконати передачу м'яча і коли зіграти індивідуально;
- навчання блокуванню м'яча корпусом під час виконання дриблінгу та передачі м'яча;
- "закривання" вільних зон;
- опіка найбільш небезпечного суперника.

Прикладні навички:

- вивчення правил гри;
- вміння стежити за спортивним взуттям;
 - знати систему гри "Аякса";
 - вміння дотримуватися правил особистої гігієни;
 - вміння дотримуватися дієти перед матчами і тренуваннями;
 - вміння дотримуватися правил і специфічної культури "Аякса".

Швидкісно-силові здібності:

- вивчення принципів правильної техніки пересування;
- координованість рухів;
- вивчення техніки стрибка з однієї і двох ніг;
- підтримка і поліпшення гнучкості;
- дії корпусом в єдиноборствах;
- тренування силових здібностей використовуючи власну вагу тіла;
- ухилення від суперника, підкатів і зіткнень;
- гра корпусом.

Формування особистості:

- виховання етики спортивної поведінки, де повага до суперника займає центральне місце;
- спілкування з партнерами, тренером і співробітниками команди;
- виховання толерантності до думок інших;
- виховання готовності до прийняття лідерства;
- повага до рішень арбітра;
- критичний погляд на власні досягнення;
- аналіз власної гри;
- дотримання правил "Аякса";
- вміння слухати тренера;
- розуміння, що футбол це колективна гра;
- перший досвід формування колективу;
- концентрація;
- догляд за інвентарем;
- уникнення травм;
- вміння слухати власне тіло.

Аналіз довгострокової програми підготовки юних футболістів в Нідерландах показав, що завдання і рекомендації для тренера сформульовані лаконічно, визначені чіткі пріоритети проведення тренувань для кожної вікової групи. На

першому етапі робиться акцент на індивідуальну техніку. Це необхідно для того, щоб відповідати ігровій концепції голландських команд. Багато уваги приділяється розвитку "індивідуальної ігрової ідеї" - бачити варіанти вирішення певних ігрових ситуацій і можливість втілити їх в життя. Завдання командної тактики вирішуються тільки на заключному етапі. Серед кондиційних рухових якостей прерогатива робиться на розвиток швидкісних здібностей і вдосконалення координаційних навичок.

Вітчизняна навчальна програма з футболу не визначає чітких пріоритетів у підготовці футболістів, ґрунтуючись на комплексному підході. Як приклад, основні завдання на етапі початкової підготовки зводяться до наступного:

1. Технічна підготовка: оволодіння основами гри в футбол.
2. Фізична підготовка: всебічний розвиток шляхом застосування ігор і засобів ОФП, формування рухових функцій.
3. Психологічна підготовка: посилення мотивації до занять футболом та виховання працьовитості, розвиток властивостей пам'яті, уваги, тобто творчих здібностей.
4. Тактична підготовка: створення загального уявлення про індивідуальні та групові тактичні дії у футболі.
5. Теоретична підготовка: створення уявлення про систему тренування футболістів.

Очікувані результати: гармонійний фізичний розвиток, виконання контрольних нормативів (загальна і спеціальна фізична підготовка, технічна підготовка).

Висновки.

Аналіз західноєвропейського досвіду формування змісту багаторічної підготовки футболістів до досягнення вищої спортивної майстерності, на прикладі роботи федерації футболу Нідерландів, дозволяє визначити комплекс принципів рішень, які необхідно реалізувати в системі дитячо-юнацького футболу України:

- розробити навчальну програму відповідно до сучасних теоретико-методичних положень та передового досвіду в організації навчально-тренувального процесу з юними футболістами;
- в тренувальній діяльності керуватися підходом, що базується на розвитку ігрового інтелекту у футболістів на всіх етапах підготовки;
- побудувати логічні, прогресивні етапи підготовки, які відповідають віковим стадіям розвитку дітей;
- в процесі навчання використовувати комплексні навчальні програми, з тим щоб охопити всі аспекти гри на кожній стадії розвитку дітей. Кожен навчальний матеріал повинен враховувати не тільки особливості змагальної діяльності, а й вік учасників змагань;
- інтегрувати всі аспекти гри (пізнавальні, тактичні, технічні і фізичні). Раціонально використовувати час на навчання, з урахуванням того, що діти ефективно сприймають матеріал, якщо він безпосередньо пов'язаний з грою.

Отримані результати можуть бути покладені в основу розробки навчальної програми з футболу для ДЮСШ та досліджень, присвячених науковому обґрунтуванню підходів до адаптації досвіду країн західної Європи в сфері підготовки футбольного резерву до умов інших країн.

Література

1. Губа В. Подготовка футболистов в ведущих клубах Европы. Монография / В. Губа, А. Стула, К. Кромке. – М.: Спорт, 2017. – 272 с.
2. Николаенко В. В. Мониторинг состава профессиональных та дитячо-юнацьких команд за віком як інструмент аналізу та оцінки ефективності процесу багаторічної підготовки футболістів / В. В. Николаенко, Б. А. Балан // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. - 2014. - № 2. - С. 27-34.
3. Николаенко В.В. Рациональная система многолетней подготовки футболистов к достижению высшего спортивного мастерства: монография / В.В. Николаенко. - К.: Саммит-книга, 2015. – 360 с.
4. Турушева А.В. Особенности физического развития детей, занимающихся футболом / А.В Турушева, Д.А. Гора // Российский семейный врач. - 2018. - Т. 22. - № 1. - С. 23-31.
5. Фискалов В. Д. Теоретико-методические аспекты практики спорта. Учебное пособие / В. Д. Фискалов, В. П. Черкашин. – М.: Спорт, 2016. – 650 с.
6. Футбол: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву та шкіл вищої спортивної майстерності.– К.: Науково-методичний комітет ФФУ, 2003. – 106 с.
7. Яворська, Т. Є. Сучасні критерії спортивного відбору дітей у футболі / Т. Є. Яворська, О. А. Назарчук // Магістратура в умовах євроінтеграційних процесів вищої школи: збірник наукових праць. – Житомир, 2013. – С. 308-313.
8. Coerver W. Soccer Fundamentals for Players and Coaches / W. Coerver: Prentice Hall, 2005. - 184 p.
9. Kormelink H. Developing Soccer Players: The Dutch Way / H. Kormelink, T. Seeverens: bfp Versand, onLi Verlag, 1997. – 143 p.
10. Kormelink H. The Coaching Philosophies of Louis van Gaal and the Ajax Coaches / H. Kormelink, T. Seeverens: bfp Versand, onLi Verlag, 1997. – 121 p.
11. Van Lingen B. Coaching Soccer: The Official Coaching Book of the Dutch Soccer Association / B. Van Lingen. – Michigan: Reedswain Publishing, 1998. – 218 p.

References

1. Guba V., Stool A., Kromke K. (2017). Training of football players in the leading clubs of Europe. Monograph, Sport, Moscow, p. 272.

2. Nikolaenko V.V. (2014). Monitoring of the Warehouse of Professional and Junior-Teams for the Victory Team, Instrument Analysis Instructions and Essential Efficiency for the Process of Baggage Training of Footballs, Theory and methods of physical education and sport, № 2, pp. 27-34.
3. Nikolaenko V.V. (2015). Rational system of multi-year training of football players to achieve higher sportsmanship: monograph, Summit Book, Kiev, p. 360.
4. Turusheva A.V., Mountain D.A. (2018). Features of the physical development of children involved in football, Russian family doctor, V. 22, № 1, pp. 23-31.
5. Fiskalov V. D., Cherkashin V.P. (2016). Theoretical and methodological aspects of the practice of sports. Textbook, Sport, Moscow, p. 650.
6. Football: Navchalna program for child-youth sports school, special child-youth school olympian sports school sports school, Naukovo-methodical committee FFU, Kiev, p. 106.
7. Yavorska, T. Є., Nazarchuk O. A. (2013). Such criteria for the sports match of children's football, Magistrature in the minds of the European integration processes in schools: znrnik naukovih prats, Zhytomyr, pp. 308-313.
8. Coerver W. (2005). Soccer Fundamentals for Players and Coaches, Prentice Hall, p. 184.
9. Kormelink H., Seeverens T. (1997). Developing Soccer Players: The Dutch Way, bfp Versand, onLi Verlag, p. 143.
10. Kormelink H., Seeverens T. (1997). The Co-Philosophies of the Ajax Coaches, Seeverens, bfp Versand, onLi Verlag, p. 121.
11. Van Lingen B. Coaching Soccer Football Association, Reedswain Publishing, Michigan, p. 218.

Новицька Н.А.

**старший викладач кафедри фізичного виховання
Полтавський університет економіки і торгівлі**

Іванов І. В.

**кандидат наук фізичного виховання та спорту, доцент
Харківська державна академія фізичної культури**

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТОК ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ В СЕКЦІЇ З ЧЕРЛІДІНГУ

Дослідження виконані в рамках дисертаційної роботи «Методика розвитку індивідуальної рухової активності студентів в системі фізичного виховання вищих навчальних закладів»

У статті представлені результати пілотних досліджень загальної фізичної підготовленості студенток вищого навчального закладу, які активно займаються спортом. У програму досліджень включені польові загальноприйняті тести, результати яких дозволяють оцінити рівень розвитку основних фізичних якостей.

Ключові слова: фізична підготовленість студенток, фізичний стан, фізичний розвиток, черлідінг.

Новицькая Н.А., Иванов И.В. Исследование показателей физической подготовленности студенток высшего учебного заведения, которые занимаются в секции черлидинга. Исследования выполнены в рамках диссертационной работы «Методика развития индивидуальной рухової активності студентів в системі фізичного виховання вищих навчальних закладів»

В статье представлены результаты пилотных исследований общей физической подготовленности студенток высшего учебного заведения, активно занимающихся спортом. В программу исследований включены полевые общепринятые тесты, результаты которых позволяют оценить уровень развития основных физических качеств.

Ключевые слова: физическая подготовленность студенток, физическое состояние, физическое развитие, черлидинг.

Novitska Nataliya. Ivanov Iwan. Study of indicators of physical preparedness of students of higher educational institution, who are engaged in the cheerleading section. The studies were carried out within the framework of the thesis "Methodology of development of innovative materials for students' activities in the system of physical training of public schools"

The article presents the results of a pilot study of the general physical fitness of female students of higher educational institutions who are actively involved in sports. The field research standard tests are included in the research program, the results of which allow us to estimate the level of development of basic physical qualities.

Keywords: physical preparation of students, physical condition, physical development, cheerleading.

Постановка проблеми. Аналіз літературних джерел. Рівень індивідуальних можливостей студентів визначає здоровий спосіб життя до вимог існуючих умов студентського середовища, що є показником адекватності взаємин «об'єкта» і середовища його існування [1]. При відхиленні цих відносин від їх норми взаємодії, виникає необхідність внесення корекційних поправок або в підвищенні можливостей «знаходитися в середовищі», або зниження вимог, що пред'являються до об'єкту [3].